

Resilience and Rebuilding: What Do We Do When It All Falls Apart

R. Avi Strausberg – strausberg@hadar.org

EDCJCC Hanukkah Yom Iyyun 2018

1. Talmud Bavli Ta'anit 29a

תנו רבנן משחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות כיתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידן ועלו לגג ההיכל ואמרו לפנינו רבונו של עולם הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם והם קפצו ונפלו לתוך האור

ועליהן קונן ישעיהו הנביא (ישעיהו כב, א) משא גיא חזיון מה לך איפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה אף בהקב"ה נאמר (ישעיהו כב, ה) מקרקר קיר ושוע אל ההר:

The Sages taught: When the Temple was destroyed for the first time, many groups of young priests gathered together with the Temple keys in their hands. And they ascended to the roof of the Sanctuary and said before God: Master of the Universe, since we did not merit to be faithful treasurers, and the Temple is being destroyed, let the Temple keys be handed to You. And they threw them upward, and a kind of palm of a hand emerged and received the keys from them. And the young priests jumped from the roof and fell into the fire of the burning Temple.

And the prophet Isaiah lamented over them: "The burden of the Valley of Vision. What ails you now that you have all gone up to the roofs? You that were full of uproar, a tumultuous city, a joyous town, your slain are not slain with the sword, nor dead in battle" (Isaiah 22:1-2). This is referring to the young priests who died by throwing themselves off the roof into the fire. And even with regard to the Holy One, Blessed be He, it is stated: "For it is a day of trouble, and of trampling, and of confusion for the Lord of hosts, in the Valley of Vision; a shouting over walls and a cry to the mountain" (Isaiah 22:5). This verse indicates that even God shouts over the destruction of the Temple.

2. Avot D'Rabbi Natan 4:5

העולם מתחלה לא נברא אלא בחסד שנאמר (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם. פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים והיה רבי יהושע הולך אחריו וראה בית המקדש חרב [אר"י או לנו על זה שהוא חרב] מקום שמכפרים בו עונותיהם של ישראל. א"ל בני אל ירע לך יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמ"ח שנאמר כי חסד חפצתי ולא זבח

The world began with *hesed*, as we see in Psalms, "the world was built with *hesed*, and the heavens were laid out with your faith." Rabbi Yohanan Ben Zakkai was once going out from Jerusalem with Rabbi Yehoshua after him. They looked out and saw the destroyed Temple. Rabbi Yehoshua cried out, "Oy! Our Temple is destroyed, how are we going to make atonement now that the place of atonement is destroyed." Rabbi Yohanan answered him and said, relax, we have an even better way to make atonement. Acts of loving kindness, as it is stated in scripture: "I desire *hesed*, not sacrifice."

3. Talmud Bavli Gittin 56a

אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בצינעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו ידעי דחייא קליל ממינתא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי מטו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מטא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא איברא מלכא את... ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האידנא בריוני דאית בן לא שבקינן אמר ליה אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון אישתיק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד, כה) משיב חכמים אחור ודעתם יסכל איבעי ליה למימר ליה שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה וחביתא שבקינן לה אדהכי אתי פריסתקא עליה מרומי אמר ליה קום דמית ליה קיסר ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא הוה סיים חד מסאני בעא למסיימא לאחרנא לא עייל בעא למשלפא לאידך לא נפק אמר מאי האי אמר ליה לא תצטער שמועה טובה אתיא לך דכתיב (משלי טו, ל) שמועה טובה תדשן עצם אלא מאי תקנתיה ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך דכתיב (משלי יז, כב) ורוח נכאה תיבש גרם עבד הכי עייל אמר ליה ומאחר דחכמיתו כולי האי עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי אמר ליה ולא אמרי לך אמר ליה אנא נמי אמרי לך אמר ליה מיזל אזילנא ואיניש אחרינא משדרנא אלא בעי מינאי מידי דאתן לך אמר ליה תן לי יבנה וחכמיה ושושילתא דרבן גמליאל ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד, כה) משיב חכמים אחור ודעתם יסכל איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא והוא סבר דלמא כולי האי לא עביד והצלה פורתא נמי לא הוי

The Gemara relates: **Abba Sikkara was the leader of the zealots [*biryonei*] of Jerusalem and the son of the sister of Rabban Yohanan ben Zakkai.** Rabban Yohanan ben Zakkai sent a message to him: **Come to me in secret. He came,** and Rabban Yohanan ben Zakkai said to him: **Until when will you do this and kill everyone through starvation?** Abba Sikkara said to him: **What can I do, for if I say something to them they will kill me.** Rabban Yohanan ben Zakkai said to him: **Show me a method so that I will be able to leave the city, and it is possible that through this there will be some small salvation.** Abba Sikkara said to him: This is what you should do: **Pretend to be sick, and have everyone come and ask about you. Afterward bring something putrid and place it near you, so that people will say that you have died and are decomposing. And then, have your students enter, and let no one else come in so that the zealots not notice that you are still light. As the zealots know that a living person is lighter than a dead person.** Rabban Yohanan ben Zakkai did this. **Rabbi Eliezer entered from one side and Rabbi Yehoshua from the other side to take him out. When they arrived at the entrance of the city on the inside, the guards, who were of the faction of the zealots, wanted to pierce him with their swords in order to ascertain that he was actually dead, as was the common practice.** Abba Sikkara said to them: The Romans will say that they pierce even their teacher. The guards then wanted at least to push him to see whether he was still alive, in which case he would cry out on account of the pushing. Abba Sikkara said to them: They will say that they push even their teacher. The guards then opened the gate and he was taken out. When Rabban Yohanan ben Zakkai reached there, i.e., the Roman camp, he said: **Greetings to you, the king; greetings to you, the king.** Vespasian said to him: **You are liable for two death penalties, one because I am not a king and yet you call me king, and furthermore, if I am a king, why didn't you come to me until now?** Rabban Yohanan ben Zakkai said to him: As for what you said about yourself: **I am not a king, in truth, you are a king...** And as for what you said with your second comment: **If I am a king why didn't you come to me until now, there are zealots among us who did not allow us to do this.** Understanding that Rabban Yohanan ben Zakkai was prepared to ask him not to destroy the Temple, Vespasian said to him: **If there is a barrel of honey and a snake [*derakon*] is wrapped around it, wouldn't they break the barrel in order to kill the snake?** In similar fashion, I am forced to destroy the city of Jerusalem in order to kill the zealots barricaded within it. Rabban Yohanan ben Zakkai was silent and did not answer. In light of this, Rav Yosef later read the following verse about him, and some say that it was Rabbi Akiva who applied the verse to Rabban Yohanan ben Zakkai: **"I am the Lord...Who turns wise men backward and makes their knowledge foolish"** (Isaiah 44:25). As Rabban Yohanan ben Zakkai should have said the following to Vespasian in response: In such a case, we take tongs, remove the snake, and kill it, and in this way we leave the barrel intact. So too, you should kill the rebels and leave the city as it is. **In the meantime, as they were talking, a messenger [*feristaka*] arrived from Rome, and said to him: Rise, for the emperor has died, and the noblemen of Rome plan to appoint you as their leader and make you the next**

emperor. At that time Vespasian **was wearing** only **one shoe**, and when **he tried to put on the other one, it would not go on** his foot. **He then tried to remove the other shoe** that he was already wearing, but **it would not come off**. **He said: What is this?** Rabban Yohanan ben Zakkai **said to him: Be not distressed** or troubled, for **good tidings have reached you, as it is written: "Good tidings make the bone fat"** (Proverbs 15:30), and your feet have grown fatter out of joy and satisfaction. Vespasian said to him: **But what is the remedy?** What must I do in order to put on my shoe? Rabban Yohanan ben Zakkai **said to him: Have someone with whom you are displeased come and pass before you, as it is written: "A broken spirit dries the bones"** (Proverbs 17:22). **He did this, and his shoe went on** his foot. Vespasian **said to him: Since you are so wise, why didn't you come to see me until now?** Rabban Yohanan ben Zakkai **said to him: But didn't I already tell you?** Vespasian **said to him: I also told you** what I had to say. Vespasian then **said to Rabban Yohanan ben Zakkai: I will be going** to Rome to accept my new position, **and I will send someone else** in my place to continue besieging the city and waging war against it. **But** before I leave, **ask something of me that I can give you**. Rabban Yohanan ben Zakkai **said to him: Give me Yavne and its Sages** and do not destroy it, **and spare the dynasty of Rabban Gamliel** and do not kill them as if they were rebels, **and** lastly give me **doctors to heal Rabbi Tzadok**. Rav Yosef read the following verse **about him, and some say** that it was **Rabbi Akiva** who applied the verse to Rabban Yohanan ben Zakkai: "I am the Lord...**Who turns wise men backward and makes their knowledge foolish**" (Isaiah 44:25), as **he should have said to him to leave** the Jews alone **this time**. **And** why didn't Rabban Yohanan ben Zakkai make this request? **He maintained** that Vespasian **might not do that much** for him, **and there would not be even a small amount of salvation**.

4. Talmud Bavli Makkot 24b

ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך...שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק אמר להם מפני מה אתם בוכים אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א:גא) והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה

אמר להן לכך אני מצחק דכתיב (ישעיהו ח:ב) ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיה וזי מה ענין אוריה אצל זכריה אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה

באוריה כתיב (מיכה ג:יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'] בזכריה כתיב (זכריה ח:ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו

And it once was that Rabban Gamliel, Rabbi Elazar ben Azarya, Rabbi Yehoshua, and Rabbi Akiva were walking along the road... The Gemara relates another incident involving those Sages. **On another occasion they were ascending to Jerusalem** after the destruction of the Temple. **When they arrived at Mount Scopus** and saw the site of the Temple, **they rent their garments** in mourning, in keeping with halakhic practice. **When they arrived at the Temple Mount, they saw a fox that emerged from the site of the Holy of Holies. They began weeping, and Rabbi Akiva was laughing. They said to him: For what reason are you laughing?** Rabbi Akiva **said to them: For what reason are you weeping?** They said to him: This is the place concerning which it is written: **“And the non-priest who approaches shall die” (Numbers 1:51), and now foxes walk in it; and shall we not weep?**

Rabbi Akiva **said to them: That is why I am laughing, as it is written**, when God revealed the future to the prophet Isaiah: **“And I will take to Me faithful witnesses to attest: Uriah the priest, and Zekhariah the son of Jeberekhiah” (Isaiah 8:2). Now what is the connection between Uriah and Zekhariah?** He clarifies the difficulty: **Uriah** prophesied **during the First Temple** period, and **Zekhariah** prophesied **during the Second Temple** period, as he was among those who returned to Zion from Babylonia. **Rather, the verse established that fulfillment of the prophecy of Zekhariah is dependent on fulfillment of the prophecy of Uriah.**

In the prophecy of **Uriah** it is written: **“Therefore, for your sake Zion shall be plowed as a field**, and Jerusalem shall become rubble, and the Temple Mount as the high places of a forest” (**Micah 3:12**), where foxes are found. There is a rabbinic tradition that this was prophesied by Uriah. In the prophecy of **Zekhariah** it is written: **“There shall yet be elderly men and elderly women sitting in the streets of Jerusalem” (Zekhariah 8:4). Until the prophecy of Uriah** with regard to the destruction of the city **was fulfilled I was afraid that the prophecy of Zekhariah would not be fulfilled**, as the two prophecies are linked. **Now that the prophecy of Uriah was fulfilled, it is evident that the prophecy of Zekhariah remains valid.** The Gemara adds: The Sages **said to him**, employing **this formulation: Akiva, you have comforted us; Akiva, you have comforted us.**

5. Admiel Kosman, *I Don't Move When I Pray*

I don't move when I pray. I stand cold and frozen. Prepared
For what's to come. Thoughts climb up on me secretly like an army
Of infiltrators,
Adroitly grabbing onto protruding rocks, and climbing onward.

I don't move when I pray. I stand cold and frozen. In me has been
Planted
For a long time the ruin, the destruction, but although I say I don't
Move
When I pray, within me earth as hard as flint splits open
With a despairing wail as if before a storm of calamity about to come.

I don't move when I pray. I cast my ring
Of keys on high and pretend that I am dead. Cold and frozen.

אינני מתנועע בשעת התפלה, אני עומד קר וקפוא. דרוך
לבאות. המחשבות מטפסות עלי חרש כמו צבא-מסתננים:
נתפסות להן זריזות בחדיר-האבנים ומעפילות הלאה.

אינני מתנועע בשעת התפלה, אני עומד קר וקפוא. בתוכי זרוע זה
מכבר ההרס, החרבון. ואם אמרתי כי אינני מתנועע
בשעת התפלה, אך בפנים האדמה הקשה כצור לי נבקעת
בשבר ויללה כלסערת פרענות ממשמש.

אינני מתנועע בשעת התפלה, אני משליך את צרור
מפתחותי אל-על ומעמיד פני מת. קר וקפוא.